

Πώς ένας Αλγόριθμος «ταρακούνησε» το Θέατρο της Θεσσαλονίκης για τρεις μέρες

parallaximag.gr/agenda/theatro/pos-enas-algorithmos-tarakounise-to-theatro-tis-thessalonikis-gia-treis-

September 19,
2019

Εικόνα: Julia Willms

Λέξεις – Συνέντευξη: Στέλλα Παϊσανίδη

Για κάθε απλή πρωτογενή ανθρώπινη επικοινωνία προϋποτίθενται τρεις βασικοί συντελεστές: Ένας πομπός, ένας δέκτης και το μήνυμα. Πρόκειται για τρία «συστατικά» εκ των ων ουκ άνευ, απλούστατα, που δεν χρειάζεται να διδαχτεί κανείς για να τα αντιληφθεί.

Κι όμως, για τον έναν ή τον άλλο λόγο, η μία μελέτη μετά την άλλη μας καθιστά σαφές πως η επικοινωνία σήμερα εκλείπει ή έστω συντελείται σε βαθμό αναμφίβολα μη ικανοποιητικό. Ειδικά στα ζητήματα τα σχετικά με την κοινωνική μας συνύπαρξη και τον τρόπο που μπορεί να δομηθεί και να λειτουργήσει μία κοινωνία, η επικοινωνία αυτή γίνεται ακόμα πιο δύσκολη, ώστε πολλοί στοχαστές έχουν αναφερθεί σε μια σοβαρή **κρίση της κοινωνικής φαντασίας** σήμερα.

Αυτό ακριβώς ήταν που θορύβησε ιδιαίτερα τη σκηνοθέτη και ερευνήτρια του πειραματικού θεάτρου, Δανάη Θεοδωρίδου, η οποία έβαλε σκοπό της καλλιτεχνικής της δημιουργίας τα τελευταία χρόνια να αλλάξει τα δυσάρεστα δεδομένα και να

ενεργοποιήσει εκ νέου τη σκέψη και τη φαντασία των Θεσσαλονικέων και όχι μόνο.

Η νεαρή σκηνοθέτης κατόρθωσε με έναν ιδιαίτερο τρόπο- πρωτοποριακό θα έλεγε κανείς για τα ελληνικά δεδομένα- να επαναπροσδιορίσει τον τρόπο παραγωγής σκέψης μεταξύ των ανθρώπων. Και αυτός δεν ήταν άλλος από το **σκηνικό πείραμα με τίτλο «Φαντασιακό Συμπόσιο»**, στο οποίο συμβαίνει το εξής μοναδικό:

Το κοινό, μια ομάδα 15 ατόμων, προερχόμενο από διαφορετικούς κλάδους επαγγελματικής ενασχόλησης, με τη βοήθεια της σκηνοθέτιδος και μιας ακόμα ηθοποιού, ξεκινά να δημιουργεί το σκηνικό χώρο όπως το ίδιο επιθυμεί, τοποθετώντας σε αυτόν πράγματα όπως τραπέζια, καρέκλες, φαγητό και ποτό κτλ.

Εικόνα: Julia Willms

Αυτό σημαίνει ότι το κοινό δημιουργεί κατά βούληση τον χώρο της συνάντησής του. Εν συνεχεία, αποφασίζει το θέμα συζήτησης, δηλαδή ποιο είναι εκείνο το ζήτημα που το ενδιαφέρει να συζητήσει με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες. Ακολουθεί η γνωστή από την Αρχαία Ελλάδα σπονδή, ένα είδος τελετουργίας, καθώς και μια αρχική τοποθέτηση, ένα brainstorming, κατά το οποίο ένας, ένας εξηγεί πώς βλέπει το θέμα. Τέλος, γίνεται μία κοινή συζήτηση επ' αυτού. Ενδιάμεσα δεν λείπουν, φυσικά, η μουσική και τα παιχνίδια, προσθέτοντας μία διαφορετική νότα κοινωνικοποίησης στην όλη εμπειρία.

Εικόνα: Το σκηνικό πριν διαμορφωθεί από το κοινό

Η διαδικασία που μόλις περιγράφηκε πιθανώς κάτι σου θυμίζει και είναι λογικό μιας και **βασίζεται στο αρχαιοελληνικό συμπόσιο, όπως το ξέρουμε από τον Πλάτωνα** και άλλες πηγές ως μια κοινωνική συνεύρεση, ένα είδος πάρτι, κατά το οποίο άνθρωποι βρίσκονταν για να φάνε, να πιουν, να διασκεδάσουν, αλλά επίσης και να σκεφτούν μαζί ζητήματα που τους αφορούν.

«Αυτό που με ενδιαφέρει είναι ότι λόγω του μεγάλου ατομικισμού των κοινωνιών, δεν μπορούμε εύκολα να δημιουργήσουμε κοινότητες, δεν μπορούμε να σκεφτούμε μαζί και να δημιουργήσουμε οράματα για την κοινή μας ζωή», λέει η Δανάη Θεοδωρίδου, εξηγώντας λεπτομερώς πως αυτό που (μας) συμβαίνει είναι κάτι παραπάνω από ανησυχητικό.

Εκείνο, όμως, που ξεχωρίζει σε αυτήν την προσπάθεια είναι πέρα από τη δομή και την ενεργό συμμετοχή του κοινού, ο τρόπος παραγωγής των προς συζήτηση φράσεων και δη τα τελικά θέματα με βάση τα οποία συνδιαλέγονται οι 17:

Ένας αλγόριθμος, ειδικά φτιαγμένος για το εν λόγω πείραμα, **συνδυάζει κατά τύχη λέξεις** προερχόμενες από βιβλία που «συζητάνε» την έννοια του κοινωνικού φαντασιακού* **και τελικώς προβάλλει επί σκηνής μια σειρά φράσεων από τις οποίες το κοινό δημιουργεί το αντικείμενο συζήτησης.** Έτσι, το θέμα κάθε φορά είναι διαφορετικό αλλά έχει πάντοτε να κάνει με την κοινωνική μας συνύπαρξη.

autonomy
of organized pleasure misses instinct in modern
world

Αναλυτικότερα, ο συγκεκριμένος **αλγόριθμος περιλαμβάνει το λεγόμενο index vocabulary από τρία βιβλία διαφορετικής εποχής** (γραμμένα από το 1975 μέχρι το 2013), κατηγοριοποιημένο σε ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα, προθέσεις, κύρια ονόματα κτλ. Στο λεξιλόγιο έχουν δοθεί και συντακτικές δομές όπως “Υποκείμενο-Ρήμα-Αντικείμενο». Σε απλά ελληνικά, **ο σούπερ αλγόριθμος παίρνει ένα ουσιαστικό, ένα ρήμα και ένα δεύτερο ουσιαστικό και μπορεί να παρουσιάσει μια παραδοξολογία** του τύπου «Η κοινωνία σχεδιάζει γυναίκες» προκαλώντας το κοινό να τη σχολιάσει. Κατ’ αυτόν τον τρόπο ο αλγόριθμος παίρνει τον ρόλο ενός άλλου περφόρμερ, ενός τρίτου ηθοποιού. Και το καλύτερο: **Η σκηνοθέτης και η ηθοποιός δεν γνωρίζουν τις φράσεις που τελικά θα προβληθούν** στη σκηνή παρά έχουν απλώς μια εικόνα των λέξεων που έχουν προστεθεί στον αλγόριθμο.

What if imaginary and instituted tools change conventions?

«Δεν ξέρουμε καθόλου τις φράσεις που θα προκύψουν. Το λεξιλόγιο του αλγόριθμου μπορεί να το αναγνωρίζουμε, οι προτάσεις του όμως είναι αναπάντεχες. Επίσης, ο αλγόριθμος δεν διαθέτει μνήμη, δηλαδή αν μια πρόταση βγει, δεν μπορώ να την εντοπίσω ξανά», τονίζει μεταξύ άλλων η κυρία Θεοδωρίδου.

How do naked flamingos work?

How do imaginary and instituted individuals live?

Τα ζητήματα που προκύπτουν επί σκηνής έχουν να κάνουν με την κοινωνική συνοχή, τον ρόλο των γυναικών στην κοινωνία και **μπορεί να είναι από ποιητικά μέχρι πολύ πολιτικά ή και άκρως συντηρητικά.**

Conscious notes from nowhere never face and plan for the future.

«Στην πρώτη παράσταση της Θεσσαλονίκης συζητήθηκε **πώς το χάος σκοτώνει την ουτοπία** και στην δεύτερη **πώς γυμνοί χαρακτήρες ονείρων αντιμετωπίζουν και σχεδιάζουν το μέλλον.** Η συζήτηση κυμαίνεται γενικώς σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, μερικές φορές και σε προσωπικό», σχολιάζει η σκηνοθέτης.

Θεσσαλονίκη – Η μεγάλη έκπληξη

Παρότι η **Θεσσαλονίκη**– και πολλοί θα συμφωνήσουν σε αυτό- αδίκως έχει υποτιμηθεί θεατρικά, έδειξε με την ανταπόκρισή της σε αυτήν την συνθήκη κοινωνικοποίησης, ότι **είναι** πρόθυμη και **απόλυτα έτοιμη να αγκαλιάσει την πειραματική σκηνή του σύγχρονου θεάτρου.**

«Για μένα η Θεσσαλονίκη ήταν πρόκληση γιατί ξέρω ότι δεν βλέπει συχνά τέτοια πράγματα. Είχα μεγάλη περιέργεια και με εξέπληξε ευχάριστα. **Μου έκανε εντύπωση η αντίδραση του κοινού στο άνοιγμα, στην προσοχή και στη ζεστασιά.** Υπάρχει πολύς κόσμος με πολλή όρεξη. Ο τρόπος αντίδρασης στην παράσταση, έχει μεγάλη σημασία. Το κοινό με προσοχή άκουγε την οδηγία και την εκτελούσε στο έπακρο», κλείνει λέγοντας η κυρία Θεοδωρίδου.

Τα τελευταία αυτά λόγια της Θεσσαλονικιάς σκηνοθέτιδος σχετικά με την μέγιστη ανταπόκριση του κοινού, **συνθέτουν στο μυαλό μου το πιο ελπιδοφόρο μήνυμα για το μέλλον του θεάτρου σε τούτη την πόλη.** Τώρα, μένει μόνο να υπάρξει και μεγαλύτερη στήριξη, ενδεχομένως και χρηματοδότηση, από αρμόδιους φορείς σε αντίστοιχες προσπάθειες. Κι όλα, αυτομάτως, θα πάρουν το δρόμο τους!

Συντελεστές παράστασης:

Ιδέα, σκηνοθεσία: Δανάη Θεοδωρίδου

Συμμετέχουν οι: Κατερίνα Ζησούδη, Δανάη Θεοδωρίδου και 15 θεατές

Δραματουργική συμβουλή: Katja Dreyer, Κωνσταντίνα Γεωργέλου, Μαριέλα Νέστορα, Μπετίνα Παναγιωτάρα

Βοηθός σκηνοθέτη: Ροδιά Βόμβολου

Δημιουργία Αλγόριθμου: Δημήτριος Στασινόπουλος

Παραγωγή: HIROS (<https://www.hiros.be/en/projects/detail/an-imaginary-symposium>)

Συμπαράγωγή: Kunstencentrum BUDA (Kortrijk), Indisciplinarte

Με την υποστήριξη της φλαμανδικής κοινότητας

Και τη στήριξη των: Vooruit, workspacebrussels, BIOS, PACT Zollverein

Υ.Γ: Το κοινό της Θεσσαλονίκης πήρε μέρος στο «Φαντασιακό Συμπόσιο» την Τετάρτη, την Πέμπτη και την Παρασκευή 11, 12 & 13/9 στο Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών στο πλαίσιο της 3ης Συνάντησης Νέων Καλλιτεχνών ΝΑ Ευρώπης «Αρχαίο Δράμα και Πολιτική», που διοργανώνει για τρίτη συνεχή χρονιά το ΚΘΒΕ.

* Η Δανάη Θεοδωρίδου (www.danaetheodoridou.com) σπούδασε Ελληνική Φιλολογία στο Α.Π.Θ και Υποκριτική στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Εν συνεχεία, μετέβη στην Αθήνα όπου δούλεψε ως ηθοποιός και αργότερα στο Λονδίνο για διδακτορική διατριβή, οπότε και

άρχισε να σκηνοθετεί. Δημιουργεί παραστάσεις πειραματικού θεάτρου και *performance*. Διδάσκει σε σχολές θεάτρου και χορού σε Ευρώπη και Ελλάδα. Ασχολείται με την καλλιτεχνική έρευνα, γράφει για το σύγχρονο θέατρο και χορό. Αυτή τη στιγμή, βάση της αποτελεί το Βέλγιο, οι Βρυξέλλες, όπου ζει, εργάζεται και διδάσκει. Τα τελευταία ένα, δύο χρόνια η συχνότερη παρουσία της στην Ελλάδα αποτελεί πραγματικό δώρο για τη θεατρική σκηνή της χώρας.

Εικόνα: Δανάη Θεοδωρίδου

**** Το κοινωνικό φαντασιακό είναι όρος που έχει συζητηθεί κυρίως από τον Κορνήλιο Καστοριάδη στο έργο του Η Φαντασιακή Θέσμιση της Κοινωνίας όπου συζητά ότι κάθε κοινωνία δομεί αυτό που εκλαμβάνει ως «πραγματικότητα» πάνω σε κοινά συμφωνημένες φαντασιακές αξίες και αρχές. Αυτό σημαίνει πως όλο αυτό που θεωρούμε πραγματικότητα, μπορεί ανά πάσα στιγμή να αλλάξει, αν η κοινωνία αποφασίσει να στηρίξει την συνύπαρξή της σε διαφορετικές φαντασιακές αρχές.**